2025/1106

28.5.2025

UREDBA SVETA (EU) 2025/1106

z dne 27. maja 2025

o vzpostavitvi instrumenta za varnostne ukrepe za Evropo (SAFE) s krepitvijo evropske obrambne industrije

(Besedilo velja za EGP)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 122 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Vojna agresija Rusije proti Ukrajini in njene posledice za evropsko in svetovno varnost pomenijo eksistencialni izziv za Evropsko unijo.

(2) Evropski svet je v odgovor na ta izziv v sklepih z dne 6. marca 2025 ob sklicevanju na Izjavo iz Versaillesa z dne 11. marca 2022 in strateški kompas za varnost in obrambo, odobren 21. marca 2022, poudaril, da mora Evropa postati bolj suverena, bolj odgovorna za lastno obrambo ter bolje opremljena za ukrepanje in samostojno reševanje takojšnjih in prihodnjih izzivov in groženj. Na tem zasedanju Evropskega sveta so se vse države članice zavezale, da bodo okrepile svojo splošno obrambno pripravljenost, zmanjšale strateške odvisnosti, odpravile vrzeli pri kritičnih zmogljivostih ter ustrezno okrepile evropsko obrambno tehnološko-industrijsko bazo (EDTIB) po vsej Uniji, da bo Unija lahko bolje dobavljala opremo v potrebnih količinah in s potrebno večjo dinamiko.

(3) Komisija ter visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko sta 18. maja 2022 predložila Skupno sporočilo o analizi vrzeli pri naložbah v obrambo in nadaljnjih korakih , v katerem je bilo izpostavljeno, da v Uniji obstajajo vrzeli v financiranju, industriji in zmogljivostih na področju obrambe.

(4) Evropski parlament in Svet sta 20. julija 2023 sprejela Uredbo (EU) 2023/1525 o podpori proizvodnji streliva ([1]) (v nadaljnjem besedilu: ASAP), katere cilj je nemudoma podpreti okrepitev proizvodnih zmogljivosti Evropske obrambne industrije, zavarovati dobavne verige, olajšati učinkovite postopke javnega naročanja, odpraviti pomanjkljivosti v proizvodnih zmogljivostih in spodbujati naložbe.

(5) Evropski parlament in Svet sta 18. oktobra 2023 sprejela Uredbo (EU) 2023/2418 ([2]) s katero je vzpostavila instrument za okrepitev evropske obrambne industrije s skupnimi javnimi naročili (EDIRPA), z namenom poglobitve sodelovanje med državami članicami v fazi javnega naročanja za obrambo, da bi skupaj odpravile najnujnejše in najbolj kritične vrzeli v zvezi z zalogami držav članic, zlasti tiste, ki so nastale zaradi odziva na vojno agresijo Rusije proti Ukrajini.

(6) Evropski svet je 14. in 15. decembra 2023 po preučitvi dela, opravljenega za izvajanje Izjave iz Versaillesa in strateškega kompasa za varnost in obrambo, v sklepih poudaril, da je treba storiti več za uresničitev ciljev Unije glede okrepitve obrambne pripravljenosti. Močna obrambna industrija velja za predpogoj za doseganje takšne pripravljenosti in obrambo Unije: evropska obrambna industrija mora postati odpornejša, inovativnejša in konkurenčnejša.

([1]) Uredba (EU) 2023/1525 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. julija 2023 o podpori proizvodnji streliva (ASAP) (UL L 185, 24.7.2023, str. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1525/oj).

([2]) Uredba (EU) 2023/2418 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. oktobra 2023 o vzpostavitvi instrumenta za okrepitev evropske obrambne industrije s skupnimi javnimi naročili (EDIRPA) (UL L, 2023/2418, 26.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2418/oj).

(7) Komisija je 5. marca 2024 sprejela predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za evropsko obrambno industrijo ter okvira ukrepov za zagotovitev pravočasne razpoložljivosti in dobave obrambnih proizvodov (EDIP), da bi izkoristila izkušnje, pridobljene v okviru Uredb (EU) 2023/2418 in (EU) 2023/1525, ter podaljšala izvajanje njune logike z bolj dolgoročnejšega in strukturiranega vidika.

(8) Vendar so se varnostne razmere v Uniji od začetka leta 2025 močno poslabšale, kar je povezano ne le z vztrajno grožnjo Rusije in njenim okrepljenim prehodom na vojno gospodarstvo in razvojem vojne v Ukrajini, temveč tudi z negotovostmi, ki izhajajo iz geopolitičnih razmer, zaradi katerih mora Unija znatno okrepiti svoja prizadevanja, da bi lahko samostojno zagotovila svojo obrambo. Zaradi tega nedavnega poslabšanja varnostnih razmer se je povečala stopnja ogroženosti Unije, države članice pa morajo nujno zagotoviti obsežne javne odhodke za okrepitev EDTIB. Posledično se v duhu solidarnosti povečuje tudi potreba po pospešitvi zagotavljanja podpore Unije tistim državam članicam, ki bi jim lahko zaradi pomanjkanja obsežnih javnih naložb grozile resne težave, ki bi lahko vplivale na njihov gospodarski položaj. Glede na grožnje za kopenske, zračne in morske meje Unije ter posledično potrebo po obsežnih javnih naložbah je taka solidarnost še posebej bistvena za tiste države članice, ki so najbolj izpostavljene vojaškim grožnjam. V zvezi s tem so grožnje, ki jih predstavljata Rusija in Belorusija, še posebej nujne in pomembne. Zaradi časa, ki je potreben za razvoj proizvodov in zagotovitev povečanja ustreznih zmogljivosti za industrijsko proizvodnjo v vsej Uniji, je nujno, da Unija začne podpirati te države članice čim prej, da bodo lahko zelo hitro oddajale naročila, ter poveča predvidljivost za sektor obrambne industrije in ga spodbudi k zelo kratkoročnim naložbam za krepitev proizvodnih zmogljivosti.

(9) Obseg in hitrost, s katero morajo države članice povečati svoje naložbe v zmogljivosti obrambne industrije, ki sta potrebna od držav članic, bosta verjetno močno vplivala na javne finance držav članic v času, ko so proračuni več držav članic še vedno pod pritiskom.

(10) Te izjemne razmere, ki jih ne povzročajo države članice in na katere ne morejo vplivati, upravičujejo, da Unija sprejme nujne ukrepe za vzpostavitev začasnega instrumenta, namenjenega zagotavljanju finančne pomoči v obliki instrumenta za varnostne ukrepe za Evropo (v nadaljnjem besedilu: instrument SAFE) tistim državam članicam, ki želijo vlagati v proizvodnjo obrambne industrije.

(11) Instrument SAFE bi moral omogočiti nujne in obsežne javne naložbe v evropsko obrambno industrijo, da bi se hitro povečale njene proizvodne zmogljivosti, izboljšala pravočasna razpoložljivost obrambnih proizvodov ter pospešilo njeno prilagajanje strukturnim spremembam. Ker je ta uredba izjemen in začasen odziv na nujen in eksistencialni izziv, bi morala biti finančna pomoč, zagotovljena na njeni podlagi, na voljo le za reševanje negativnih gospodarskih posledic poslabšanja varnostnih razmer in kritje takojšnjih potreb držav članic na področju javnih naročil, ki prispevajo k večji pripravljenosti EDTIB za proizvodnjo obrambnih proizvodov. Instrument SAFE bi moral biti del splošnih prizadevanj na ravni Unije in nacionalni ravni , da se več sredstev nameni naložbam v obrambno industrijo za izboljšanje kriznih razmer, ki so posledica trenutnih varnostnih groženj. Vzporedno bi si bilo treba prizadevati za dodatne ukrepe na ravni Unije in nacionalni ravni, da bi podprli ta prizadevanja, kot je aktiviranje obstoječe prožnosti v okviru Pakta za stabilnost in rast.

(12) Države članice bi morale finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE izvajati na način, ki je skladen s prednostnimi nalogami na področju obrambnih zmogljivosti, o katerih so se države članice dogovorile v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP), sodelovanjem držav članic v okviru stalnega strukturnega sodelovanja, vzpostavljenega s Sklepom Sveta (SZVP) 2017/2315 ([3]), pobudami in projekti Evropske obrambne agencije (EDA) ter civilno in vojaško pomočjo Unije Ukrajini. Države članice bi morale pri izvajanju te uredbe ustrezno upoštevati zadevne dejavnosti, ki jih izvajajo Organizacija Severnoatlantske pogodbe (NATO), zlasti cilje glede zmogljivosti Nata, in drugi partnerji, kadar take dejavnosti služijo varnostnim in obrambnim interesom Unije.

([3]) Sklep Sveta (SZVP) 2017/2315 z dne 11. decembra 2017 o vzpostavitvi stalnega strukturnega sodelovanja (PESCO) in določitvi seznama sodelujočih držav članic (UL L 331, 14.12.2017, str. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj).

(13) Države članice bi morale imeti možnost, da finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE uporabijo v sinergiji z drugimi obstoječimi in prihodnjimi programi Unije, zlasti za sofinanciranje posebnih ukrepov. Obenem bi lahko programi Unije, ki podpirajo sodelovanje na področju javnih naročil za obrambo ali so splošneje namenjeni podpori konkurenčnosti EDTIB, izrecno zagotovili dodatno podporo Unije. Ta dodatna podpora bi se lahko uporabila za skupna javna naročila, ki prejmejo finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, ali gospodarske subjekte, vključene v taka javna naročila, da bi spodbudili ustrezno industrijsko povečanje in dodatno okrepili učinke instrumenta SAFE na EDTIB.

(14) Da bi zmanjšali upravno breme za države članice, bi bilo treba Komisiji omogočiti, da upošteva informacije iz te uredbe, zlasti za poročanje o izvajanju finančne pomoči v okviru ustreznih programov, zlasti tistih, ki podpirajo sodelovanje na področju skupnih javnih naročil. To bi pripomoglo k poenostavitvi pogojev za vložitev zahtevka za finančno podporo.

(15) Pomanjkanje sodelovanja med državami članicami je privedlo do neučinkovitosti in številnih obrambnih sistemov iste vrste v Uniji, kar spodkopava cilj zaščite ozemlja Unije, ki je namen ustreznih nacionalnih naložb, povzroča pa tudi razdrobljenost in premajhen obseg delovanja pomembnih delov EDTIB. Da bi izboljšali te razmere, bi morale države članice upravičenke finančno pomoč, zagotovljeno na podlagi te uredbe, uporabiti za izvajanje skupnih javnih naročil. Upravičene dejavnosti, odhodki in ukrepi, ki se financirajo s skupnimi javnimi naročili za obrambo, bi se morali nanašati na prvi seznam prednostnih področij, ki jih je opredelil Evropski svet, ob upoštevanju izkušenj, pridobljenih med vojno v Ukrajini, v skladu z delom, ki je bilo že opravljeno v okviru EDA, in ob popolni skladnosti z Natom: strelivo in rakete; artilerijski sistemi, vključno z zmogljivostmi za natančne globoke napade; zmogljivosti kopenskega bojevanja in njihovi podporni sistemi, vključno z opremo za vojake in pehotnim orožjem; zaščita kritične infrastrukture; kibernetska obramba; vojaška mobilnost, vključno z njenim oviranjem; zračni in raketni obrambni sistemi; pomorske površinske in podvodne zmogljivosti; brezpilotni zrakoplovi in sistemi za obrambo pred brezpilotnimi zrakoplovi; strateški spodbujevalci, kot so med drugim strateški zračni transport, oskrba z gorivom v zraku in sistemi C4ISTAR ter vesoljska sredstva in storitve; umetna inteligenca in elektronsko bojevanje. Cilji teh skupnih javnih naročil bi morali biti pospešitev prilagajanja proizvodnih zmogljivosti obrambnih proizvodov strukturnim spremembam, zagotavljanje interoperabilnosti in zamenljivosti po vsej Uniji, spodbujanje sodelovanja v fazi javnega naročanja, podpora povečanju proizvodnih zmogljivosti ter razvoj in nakup s tem povezane infrastrukture, opreme in logističnih storitev.

(16) Da bi glede na nedavni razvoj geopolitičnih razmer ter izjemno grožnjo za varnost Unije in njenih držav članic hitro, učinkovito in avtonomno okrepili industrijsko bazo Unije ter s tem povečali učinkovitost in dodano vrednost finančne pomoči, dodeljene v okviru instrumenta SAFE, bi bilo treba v tej uredbi določiti pogoje za upravičenost do uporabe finančne pomoči s strani držav članic. Izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila v okviru instrumenta SAFE, bi zato morali imeti sedež in izvršno upravno strukturo v Uniji, državah članicah Evropskega združenja za prosto trgovino, ki so članice Evropskega gospodarskega prostora, (v nadaljnjem besedilu: države Efte v EGP), ali v Ukrajini ter za namene skupnih javnih naročil uporabljati infrastrukturo, objekte, sredstva ali vire na ozemlju države članice, države Efte v EGP ali Ukrajine. Za zagotovitev, da izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, ne delujejo v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic, jih ne bi smeli nadzorovati tretje države ali subjekti iz tretjih držav. V zvezi s tem bi bilo treba nadzor razumeti kot možnost neposrednega ali posrednega odločilnega vplivanja na pravni subjekt prek enega ali več vmesnih pravnih subjektov. Za zagotavljanje, da so izpolnjeni pogoji za upravičenost, so odgovorne države članice, ki sodelujejo v javnem naročilu, podprtem z instrumentom SAFE.

(17) V nekaterih okoliščinah bi moralo biti mogoče odstopati od načela, da morajo izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, uporabljati infrastrukturo, objekte, sredstva ali vire na ozemlju države članice, države Efte v EGP ali Ukrajine in ne smejo biti pod nadzorom tretjih držav ali subjektov iz tretjih držav. V teh okoliščinah bi moral pravni subjekt s sedežem v Uniji, državi Efte v EGP ali Ukrajini, ki uporablja infrastrukturo, objekte, sredstva ali vire zunaj ozemlja države članice, države Efte v EGP ali Ukrajine in/ali je pod nadzorom tretje države ali subjekta iz tretje države, imeti možnost, da sodeluje, če so izpolnjeni strogi pogoji v zvezi z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic, kot so določeni v okviru SZVP na podlagi naslova V Pogodbe o Evropski uniji (PEU).

(18) Pravni subjekti s sedežem v Uniji, državah Efte v EGP ali Ukrajini, ki so pod nadzorom tretje države, ki ni niti Ukrajina niti država Efte v EGP (v nadaljnjem besedilu: druga tretja država), ali subjekta iz druge tretje države, kadar je to dovoljeno, bi morali biti upravičeni do sodelovanja v skupnih javnih naročilih, če so bili predmet pregleda v smislu Uredbe (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) in po potrebi ustreznih blažilnih ukrepov ali če se Komisiji dajo na voljo jamstva, odobrena v skladu z nacionalnimi postopki države članice, države Efte v EGP ali Ukrajine, v kateri imajo pravni subjekti sedež. Za zmanjšanje upravnega bremena bi morala Komisija za jamstva predlagati preprosto standardizirano predlogo. Taka jamstva bi bilo treba izdati le, če so izpolnjeni strogi pogoji v zvezi z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic, kot so določeni v okviru SZVP na podlagi naslova V PEU.

(19) Da bi zagotovili pravočasno razpoložljivost in dobavo obrambnih proizvodov iz EDTIB ter pospešili prilagajanje EDTIB strukturnim spremembam in s tem okrepili učinkovitost dodeljene finančne pomoči, je pomembno določiti minimalne zahteve v zvezi z vrednostjo, ustvarjeno v Uniji. Zato bi morale pogodbe o skupnih javnih naročilih vsebovati zahtevo, da stroški komponent s poreklom zunaj Unije, držav Efte v EGP in Ukrajine niso višji od 35 % ocenjenih stroškov komponent končnega proizvoda. Komisija bi lahko za izračun tega odstotka določila smernice.

(20) V merilih za upravičenost bi bilo treba upoštevati obstoječe dobavne verige in industrijsko sodelovanje s partnerji izven EU, hkrati pa bi merila morala omogočati izpolnjevanje zahtev glede zmogljivosti. Zato bi morala biti upravičena skupna javna naročila, v katera so vključeni podizvajalci, ki jim je dodeljeno med 15 % in 35 % vrednosti pogodbe ter nimajo sedeža oziroma izvršnih upravnih struktur v Uniji, državi Efte v EGP ali Ukrajini.

(21) Za nekatere obrambne proizvode, katerih osnovne tehnologije v Uniji niso splošno dostopne -in ki bi jih bilo v velikem obsegu morda težko nadomestiti, bi bilo treba zahtevati dodatne pogoje, da bi oboroženim silam držav članic zagotovili svobodo v zvezi s temi proizvodi brez omejitev, ki jih uvedejo tretje države. Izvajalec ali konzorcij izvajalcev bi torej v zvezi s takšnimi obrambnimi proizvodi moral imeti možnost, da brez omejitev, ki jih uvedejo tretje države ali subjekti iz tretjih držav, odloča o opredelitvi, prilagoditvi ali razvoju zasnove naročenih obrambnih proizvodov, vključno s pravno pristojnostjo za nadomestitev ali odstranitev komponent, ki so predmet omejitev, ki jih uvedejo tretje države ali subjekti iz tretjih držav.

(22) Cilj pogojev za upravičenost do sredstev instrumenta SAFE je takoj povečati proizvodne zmogljivosti obrambne industrije Unije, hkrati pa omogočiti potrebno prožnost ob upoštevanju internacionalizacije dobavnih verig za zadevne proizvode in tehnologije. Poleg držav Efte v EGP in Ukrajine bi moral instrument SAFE sodelovanje pri skupnih javnih naročilih v okviru instrumenta SAFE omogočiti tudi državam pristopnicam, državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam ter tretjim državam, s katerimi je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe (nezavezujoči instrument).

(23) Dvostranski ali večstranski sporazumi, s katerimi se izvajajo ukrepi gospodarskega, finančnega ali tehničnega sodelovanja, vključno s pomočjo, med Unijo in eno ali več podobno mislečimi tretjimi državami, ki niso Ukrajina in države Efte v EGP, bi morali izvajalcem in podizvajalcem s sedežem v navedenih državah omogočiti tudi sodelovanje pri skupnih javnih naročilih v okviru instrumenta SAFE v skladu s pogoji, ki se opredelijo v navedenih sporazumih. Taki sporazumi ne bi smeli postaviti pod vprašaj upravičenosti proizvodov, ki izpolnjujejo zahtevo, da strošek komponent s poreklom zunaj Unije, držav Efte v EGP in Ukrajine ne sme biti višji od 35 % predvidenega stroška komponent končnega proizvoda.

([4]) Uredba (EU) 2019/452 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji (UL L 79 I, 21.3.2019, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj).

(24) Močnejša in zmogljivejša Evropska unija na področju varnosti in obrambe bo pozitivno prispevala k svetovni in čezatlantski varnosti ter dopolnjevala Nato, ki ostaja temelj kolektivne obrambe držav, ki so njegove članice. Unija je zavezana nadaljnji krepitvi in poglabljanju čezatlantskega sodelovanja ter angažiranja na področju varnosti in obrambe, da bi okrepila interoperabilnost, nadaljevala industrijsko sodelovanje in zagotavljala vzajemen dostop do najsodobnejših tehnologij z zaupanja vrednimi partnerji ter okrepila evropsko obrambno tehnološko-industrijsko bazo. Ta uredba bi morala prispevati k tem ciljem.

(25) Države članice, ki želijo pridobiti finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, bi morale Komisiji predložiti prošnjo skupaj z naložbenim načrtom za evropsko obrambno industrijo (v nadaljnjem besedilu: načrt). Za lažjo pripravo načrtov bi morale Komisija in države članice sodelovati v izmenjavah, da bi opredelile okvirne dodelitve zneskov posojil. Komisija bi morala oceniti vse prošnje, ki jih predložijo države članice. Pri ocenjevanju skladnosti načrtov z merili iz te uredbe bi Komisija po potrebi morala uporabiti strokovno znanje EDA ali Vojaškega štaba Evropske unije. Države članice bi morale imeti med celotno pripravo načrtov možnost izmenjav s Komisijo, da bi prilagodile osnutke svojih načrtov, preden jih predložijo. Države članice bi morale imeti med celotnim izvajanjem načrtov možnost, da jih spremenijo, če Komisija meni, da načrti ne izpolnjujejo pogojev iz te uredbe. Zneske posojil bi morala dodeliti zadevnim državam članicam z uporabo načel enake obravnave, solidarnosti, sorazmernosti in preglednosti, zlasti če vsota zaprošenih zneskov posojil presega skupni najvišji znesek finančne pomoči, ki je na voljo v okviru instrumenta SAFE. Posojila bi bilo državam članicam, ki zanje zaprosijo, treba dodeliti v skladu z načeli enake obravnave, solidarnosti, sorazmernosti in preglednosti. V načrtih bi bilo treba opisati ukrepe za krepitev odpornosti evropskega sektorja obrambne industrije, zlasti z olajšanjem dostopa do obrambnega trga za mala in srednja podjetja (MSP), podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo in nove akterje na področju obrambe.

(26) Ker so učinki podpiranja držav članic na podlagi te uredbe znatni in ker je treba zagotoviti skladnost med različnimi področji zunanjega delovanja Unije in njeno gospodarsko politiko, bi bilo treba ob upoštevanju posebne vloge, ki jo mora na teh področjih opravljati Svet, v primerih, določenih v tej uredbi, na Svet prenesti izvedbena pooblastila.

(27) Za lažje izvajanje načrta bi morali Komisija in vsaka zadevna država članica skleniti operativno ureditev s podrobnostmi o izplačilu finančne pomoči, vključno z okvirnim časovnim razporedom izplačila, in podpisati sporazum o posojilu s podrobnimi pogoji podpore v obliki posojila v okviru instrumenta SAFE. Zagotoviti je treba 15 %predhodno financiranje, da se omogoči hiter začetek izvajanja dejavnosti, odhodkov in ukrepov v okviru instrumenta SAFE.

(28) Ustrezno je organizirati finančno pomoč v okviru diverzificirane strategije financiranja, ki je določena v členu 224 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta ([5]) (finančna uredba) in tam določena kot enotna metoda financiranja, s čimer naj bi se povečale likvidnost obveznic Unije ter privlačnost in stroškovna učinkovitost izdaj Unije. Posojila bi morala biti zagotovljena za dovolj dolgo obdobje odplačila največ do 45 let. Za odplačila glavnice bi se lahko uporabljalo prehodno obdobje, načeloma deset let. Delež posojil, odobrenih trem državam članicam, ki predstavljajo največji delež odobrenih posojil, zaradi skrbnega in varnega poslovanja pri upravljanju posojilnega portfelja ne bi smel presegati 60 % najvišje finančne pomoči v okviru instrumenta SAFE. Iz bonitetnih razlogov, povezanih z upravljanjem portfeljev posojil, delež posojil, odobrenih trem državam članicam, ki predstavljajo največji delež odobrenih posojil, ne bi smel presegati 60 % najvišjega zneska finančne pomoči v okviru instrumenta SAFE.

([5]) Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (UL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

(29) Da bi bila uporaba razpoložljive finančne pomoči v primerih, ko zneski ostanejo na voljo po sprejetju izvedbenega sklepa Sveta na podlagi te uredbe, čim boljša, je ustrezno, da Komisija objavi nov razpis za prijavo interesa. V takšnem primeru bi se morali postopki, določeni za prošnjo za finančno pomoč, uporabljati ob upoštevanju potrebnih prilagoditev, zlasti glede s tem povezanih rokov in dejstva, da je treba predložiti spremembo načrta.

(30) Skupna javna naročila bi morala vključevati vsaj dve sodelujoči državi, ki sta državi članici, državi Efte v EGP ali Ukrajina, od katerih bi morala biti vsaj ena država članica, ki prejme podporo v obliki posojila v okviru instrumenta SAFE. Poleg tega bi bilo treba državam pristopnicam, drugim državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam ter drugim tretjim državam, s katerimi je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe (nezavezujoči instrument), omogočiti sodelovanje pri skupnih javnih naročilih, oddanih z državo članico, ki prejme finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE. Skupna javna naročila lahko vključujejo obstoječe pogodbe o javnih naročilih, ki izpolnjujejo enake pogoje. Javna naročila, ki jih izvaja ena država članica, bi morala biti upravičena do podpore tudi, kadar je bila pogodba podpisana najpozneje 30. maja 2026, pod pogojem, da ta država članica sprejme vse potrebne ukrepe, o katerih se je treba dogovoriti v operativnem dogovoru, za razširitev ugodnosti zadevne pogodbe tako, da dejavno vzpostavi stik z drugimi državami članicami, državami Efte v EGP in Ukrajino ter državami pristopnicami, državami kandidatkami, potencialnimi kandidatkami ali drugimi tretjimi državami, s katerimi je Unija vzpostavila partnerstvo na področju varnosti in obrambe. Vključitev držav Efte v EGP in Ukrajine med države, ki lahko predstavljajo minimalno zahtevano število za skupna javna naročila, je utemeljena s tesnim partnerstvom teh držav z Unijo na področju obrambne proizvodnje in dejstvom, da se Ukrajina neposredno sooča z vojno agresijo Rusije. Države članice se tudi spodbujajo, naj Ukrajino še naprej podpirajo z opremo, nabavljeno s finančno pomočjo iz instrumenta SAFE. Sodelovanje teh tretjih držav pri skupnih javnih naročilih, dodeljenih EDTIB ali obrambni tehnološko-industrijski bazi Ukrajine ali držav Efte v EGP, bi pomagalo povečati raven združevanja povpraševanja, ki je potrebna za povečanje industrijskih zmogljivosti. Podprlo bi tudi interoperabilnost sistemov in proizvodov, ki jih na uporabljajo najtesnejši partnerji Unije na tem področju, hkrati pa bi lahko sodelujočim državam članicam omogočilo zagotavljanje boljših cen.

(31) Direktiva 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([6]) določa zakonodajni okvir za usklajevanje postopkov za oddajo javnih naročil na področju obrambe in varnosti ob upoštevanju varnostnih zahtev držav članic in obveznosti, ki izhajajo iz Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Navedena direktiva določa posebna pravila za nujne primere, ki so posledica krize, npr. o krajših rokih za sprejemanje ponudb in možnosti uporabe postopka s pogajanji brez predhodne objave obvestila o naročilu. Da bi izboljšali učinkovitost instrumenta SAFE in v duhu solidarnosti obravnavali izredne razmere, ki izhajajo iz razvoja geopolitičnih razmer, je treba čim prej začeti izvajati obsežne naložbe v EDTIB.

(32) V ta namen bi bilo treba olajšati oddajo naročil na podlagi javnega naročanja, pri katerem sodeluje vsaj ena država članica, ki prejme finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE. Roki iz Direktive 2009/81/ES, vključno s skrajšanimi roki iz člena 33(7) navedene direktive, ne zagotavljajo zadostne prožnosti glede na nujnost zaradi trenutnih kriznih razmer. Zato bi bilo treba za države članice, ki izvajajo javna naročila z uporabo pomoči, zagotovljene v okviru instrumenta SAFE, šteti, da so v izrednih razmerah zaradi krize, kar upravičuje uporabo postopka s pogajanji brez objave obvestila o naročilu, kot je določeno v Direktivi 2009/81/ES. Poleg tega je treba glede na nujnost zaradi trenutnih kriznih razmer, ki zahteva takojšnje in obsežne naložbe v EDTIB, za zaščito varnostnih interesov držav članic, ki sodelujejo pri javnih naročilih ob podpori v okviru instrumenta SAFE, omogočiti tudi možnost, da je obstoječi okvirni sporazum ali pogodba odprt oz. odprta za naročnike iz držav članic, ki prvotno niso bili podpisniki tega okvirnega sporazuma ali pogodbe, čeprav taka možnost ni bila določena v tem sporazumu oz. pogodbi, pod pogojem, da se pridobi predhodno soglasje podjetja, ki je sklenilo okvirni sporazum ali pogodbo.

([6]) Direktiva 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju postopkov za oddajo nekaterih naročil gradenj, blaga in storitev, ki jih oddajo naročniki na področju obrambe in varnosti, ter spremembi direktiv 2004/17/ES in 2004/18/ES (UL L 216 20.8.2009, str. 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

(33) Namen instrumenta SAFE je podpreti prevladujoči interes javne varnosti s spremljanjem finančnih prizadevanj držav članic za zagotovitev pravočasne razpoložljivosti in dobave obrambnih proizvodov z razširitvijo tehnološke in industrijske baze evropske obrambe, da se državam članicam omogoči pripravljenost na kakršno koli agresijo.Cilj instrumenta je z uporabo pogojev za upravičenost podpreti konkurenčnost in industrijsko pripravljenost EDTIB, ki sta potrebni za izboljšanje zmogljivosti držav članic za učinkovito in avtonomno obrambo ozemlja Unije in njenih držav članic. Instrument ima tudi pomožni cilj, tj. z uporabo skupnih javnih naročil povečati raven interoperabilnosti obrambnih proizvodov. V duhu solidarnosti in za zagotovitev finančne vzdržnosti prizadevanj, ki so potrebna za reševanje resnih težav pri razpoložljivosti obrambnih proizvodov, je ustrezno, da se poleg navedenih prizadevanj sprejmejo ukrepi, s katerimi bi se izognili vnaprejšnjemu financiranju davkov na te odhodke. Obrambne proizvode, pridobljene v okviru javnih naročil, podprtih v okviru instrument SAFE, bi bilo zato treba oprostiti plačila davka na dodano vrednost (DDV) z uvedbo oprostitve plačila DDV na podlagi Direktive Sveta 2006/112/ES ([7]). Ta oprostitev bi morala biti ciljno usmerjena in bi se morala uporabljati le za blago dobavljeno za namene naročil, ki izhajajo iz javnih naročil v okviru instrumenta SAFE.

(34) Unija ostaja v celoti zavezana mednarodni solidarnosti. Vsi ukrepi, ki se zdijo potrebni in se sprejmejo na podlagi te uredbe, vključno z ukrepi za preprečevanje ali odpravo kritičnega pomanjkanja, bi se morali izvajati ciljno usmerjeno, pregledno, sorazmerno, začasno in v skladu z obveznostmi Svetovne trgovinske organizacije.

(35) SAFE bi bilo treba izvajati v skladu z ustreznimi pravili, sprejetimi na podlagi člena 322 PDEU, zlasti v skladu s finančno uredbo in Uredbo (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta ([8]).

(36) Ta uredba ne posega v veljavno mednarodno pravo, ki prepoveduje uporabo, razvoj ali proizvodnjo nekaterih obrambnih proizvodov in tehnologij.

(37) Komisija in države članice bi morale imeti možnost sodelovanja v dejavnostih obveščanja, da bi zagotovile prepoznavnost financiranja Unije in, kadar je to ustrezno, da se podpora v okviru instrumenta SAFE ustrezno sporoči in prizna z izjavo o financiranju.

(38) Ta uredba ne posega v izključno pristojnost vsake države članice za ohranjanje njene nacionalne varnosti, kot je določeno v členu 4(2) PEU, in v pravico vsake države članice do zaščite njenih bistvenih varnostnih interesov v skladu s členom 346 PDEU.

(39) Ta uredba bi se morala uporabljati brez poseganja v posebno naravo varnostne in obrambne politike posameznih držav članic.

(40) Da bi omogočili čimprejšnji začetek izvajanja te uredbe in s tem dosegli njene cilje, bi morala začeti veljati čim prej –

SPREJEL NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

Ta uredba vzpostavlja instrument za varnostne ukrepe za Evropo (SAFE) s krepitvijo evropske obrambne industrije (v nadaljnjem besedilu: instrument SAFE), ki zagotavlja finančno pomoč državam članicam, kar jim omogoča izvajanje nujnih in obsežnih javnih naložb v podporo evropski obrambni industriji v odziv na trenutne krizne razmere.

Ta uredba določa pogoje in postopke za zagotovitev finančne pomoči v okviru instrumenta SAFE državam članicam in jo te izvajajo, ter pravila o poenostavljenih in pospešenih postopkih skupnega javnega naročanja za nakup obrambnih proizvodov in drugih proizvodov za obrambne namene, ki spadajo v naslednji kategoriji:

([7]) Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, 11.12.2006, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj).

([8]) Uredba (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije (UL L 433 I, 22.12.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj).

(a) prva kategorija: strelivo in rakete; artilerijski sistemi, vključno z zmogljivostmi za natančne globoke napade; zmogljivosti za kopensko bojevanje in njihovi podporni sistemi, vključno z opremo za vojake in pehotnim orožjem; majhni brezpilotni zrakoplovi (NATO razred 1) in z njimi povezani sistemi za obrambo pred brezpilotnimi zrakoplovi; zaščita kritične infrastrukture; kibernetska obramba ter vojaška mobilnost, vključno z njenim oviranjem;

(b) druga kategorija: zračni in raketni obrambni sistemi; pomorske površinske in podvodne zmogljivosti; brezpilotni zrakoplovi, razen majhnih brezpilotnih zrakoplovov (NATO razreda 2 in 3), in z njimi povezani sistemi za obrambo pred brezpilotnimi zrakoplovi; strateški spodbujevalci, kot so med drugim strateški zračni transport, oskrba z gorivom v zraku, sistemi C4ISTAR ter vesoljska sredstva in storitve; zaščita vesoljskih sredstev; umetna inteligenca in elektronsko bojevanje.

Člen 2

Opredelitve pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) „obrambni proizvod“ pomeni blago, storitve in gradnje, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2009/81/ES, kot je določeno v členu 2 Direktive;

(2) „drugi proizvodi za obrambne namene“ pomeni katero koli blago, storitve in gradnje, razen tistih, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2009/81/ES, kot je določeno v členu 2 Direktive, ki so potrebni ali namenjeni za obrambne namene;

(3) „skupna javna naročila“ pomeni postopek javnega naročanja obrambnih proizvodov ali drugih proizvodov za obrambne namene in iz njega izhajajoče pogodbe, ki ga izvedeta vsaj ena država članica, ki prejema finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, in ena dodatna država članica ali ena članica Evropskega združenja za prosto trgovino, ki je članica Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljnjem besedilu: države Efte v EGP) ali Ukrajina. Poleg tega lahko skupna javna naročila vključujejo države pristopnice, države kandidatke in potencialne kandidatke ter druge tretje države, s katerimi je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe (nezavezujoči instrument). Skupna javna naročila lahko vključujejo obstoječe pogodbe o javnih naročilih, ki izpolnjujejo enake pogoje.

Člen 3

Dopolnilna narava instrumenta SAFE

Instrument SAFE dopolnjuje ukrepe, ki jih Unija in države članice sprejmejo za izvedbo nujnih in velikih javnih naložb v podporo evropski obrambni industriji.

Člen 4

Pogoji za uporabo instrumenta SAFE

1. Država članica lahko zaprosi za finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE (v nadaljnjem besedilu: finančna pomoč) za dejavnosti, odhodke in ukrepe za reševanje kriznih razmer iz člena 1. Navedene dejavnosti, odhodki in ukrepi so povezani z obrambnimi proizvodi ali drugimi proizvodi za obrambne namene, in se izvajajo prek skupnih javnih naročil ob upoštevanju pravil o upravičenosti iz člena 16, njihov cilj pa je:

(a) pospešiti prilagajanje obrambne industrije strukturnim spremembam, tudi z vzpostavitvijo in povečanjem njenih proizvodnih zmogljivosti ter s tem povezanih podpornih dejavnosti;

(b) izboljšati pravočasno razpoložljivost obrambnih proizvodov, tudi s skrajšanjem roka njihove dobave, rezervacijo proizvodnih mest ali ustvarjanjem zalog obrambnih proizvodov, vmesnih proizvodov ali surovin, ali

(c) zagotoviti interoperabilnost in zamenljivost po vsej Uniji.

2. Država članica lahko uporabi finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE v sinergiji s programi Unije v skladu s pravili navedenih programov. Finančna pomoč v okviru instrumenta SAFE se lahko uporabi tudi za financiranje dejavnosti, ki so prejele prispevek Unije v okviru programa Unije.

3. Z odstopanjem od odstavka 1 tega člena so javna naročila, ki jih izvaja ena država članica, upravičena do podpore v okviru instrumenta SAFE, kadar je bila pogodba o javnem naročilu podpisana najpozneje 30. maja 2026 veljavnosti te uredbe. Kadar država članica tako naročilo vključi v načrt iz člena 7(2), dejavno sprejme vse potrebne ukrepe za razširitev ugodnosti zadevnega naročila na vsaj eno dodatno državo članico, eno državo Efte v EGP ali Ukrajino, poleg katere koli zainteresirane države pristopnice, države kandidatke, potencialne kandidatke ali druge tretje države, s katero je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe. Smiselno se uporabljajo pogoji za upravičenost iz člena 16(2) do (14).

Člen 5

Oblika finančne pomoči

Finančna pomoč je v obliki posojila, ki ga Unija odobri zadevni državi članici.

Člen 6

Najvišji znesek finančne pomoči

Najvišji znesek finančne pomoči v obliki posojil, zagotovljenih v okviru instrumenta SAFE, je 150 000 000 000 EUR.

Člen 7

Prošnja za finančno pomoč in naložbeni načrti za evropsko obrambno industrijo

1. Država članica, ki želi prejeti finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, pošlje zahtevek v ta namen Komisiji do 30. novembra 2025. Zahtevku se priloži naložbeni načrt za evropsko obrambno industrijo (v nadaljnjem besedilu: načrt).

2. Načrt se ustrezno obrazloži in utemelji. Vključuje naslednje elemente:

(a) opis obrambnih proizvodov in drugih proizvodov za obrambne namene;

(b) opis načrtovanih dejavnosti, ocenjenih odhodkov in ukrepov v skladu s členom 4;

(c) kadar je ustrezno, opis predvidene vključenosti Ukrajine v načrtovane dejavnosti, odhodke in ukrepe ali predvidene dejavnosti v korist Ukrajine;

(d) opis načrtovanih ukrepov, namenjenih zagotavljanju skladnosti s členom 16 in pravili o javnem naročanju, vključno z opisom, kako je treba zagotoviti njihovo spoštovanje.

3. Države članice po potrebi vključijo opis dejavnosti za krepitev zanesljivosti oskrbe in odpornosti, zlasti z olajšanjem dostopa do obrambnega trga za MSP, podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo in nove akterje na področju obrambe.

4. Pri pripravi svojih načrtov lahko države članice od Komisije zahtevajo, naj organizira izmenjavo dobrih praks in po potrebi poišče sinergije z naložbenimi načrti za obrambno industrijo drugih držav članic, da bi se državam članicam prosilkam omogočilo, da izkoristijo izkušnje drugih držav članic.

5. Države članice lahko Komisiji predložijo spremenjeno zahtevo za finančno pomoč skupaj s spremenjenim načrtom, kadar je to ustrezno utemeljeno s spremembo načrtovanih odhodkov ali ukrepov in glede na razpoložljivost zneskov posojil.

Člen 8

Odločitev o prošnji za finančno pomoč

1. Komisija oceni zahtevo za finančno pomoč skupaj z načrtom brez nepotrebnega odlašanja.

2. Kadar Komisija ugotovi, da prošnja izpolnjuje pogoje iz te uredbe, zlasti iz člena 4, člena 7(2) in člena 16, predloži predlog izvedbenega sklepa Sveta, s katerim se zagotovi finančna pomoč.

3. Izvedbeni sklep Sveta iz odstavka 2 zajema:

(a) potrditev, da zahteva iz člena 7(1) izpolnjuje pogoje iz te uredbe; in

(b) znesek posojila in znesek podpore v obliki posojila, ki se izplača v obliki predhodnega financiranja v skladu s členom 11.

4. Komisija v vseh primerih zadevni državi članici sporoči svojo oceno prošnje in jo utemelji.

5. Komisija pri predložitvi predloga izvedbenega sklepa Sveta v skladu z odstavkom 2 upošteva obstoječe in pričakovane potrebe države članice prosilke po financiranju ter prošnje za finančno pomoč na podlagi te uredbe, ki so jih že predložile ali jih nameravajo predložiti druge države članice, ter pri tem spoštuje načela enake obravnave, solidarnosti, sorazmernosti in preglednosti. Ta predlog je potrebno predložiti brez nepotrebnega odlašanja.

6. Svet izvedbeni sklep iz odstavka 2 praviloma sprejme v štirih tednih po sprejetju predloga Komisije.

7. Kadar po sprejetju izvedbenega sklepa na podlagi odstavka 2 zneski ostanejo na voljo za finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, lahko Komisija do 31. decembra 2026 objavi nov razpis za prijavo interesa. V takem primeru se smiselno uporablja postopek iz člena 7 in odstavkov 1 do 4 tega člena.

8. Izvedbeni sklep na podlagi odstavka 2 se sprejme do 30. junija 2027.

Člen 9

Najemanje in dajanje posojil

1. Za financiranje podpore v okviru instrumenta SAFE, ki je v obliki posojil, se na Komisijo prenese pooblastilo, da si v skladu s členom 224 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba) na kapitalskih trgih ali od finančnih institucij v imenu Unije izposodi potrebna sredstva.

2. Najemanja in dajanja posojil v okviru instrumenta SAFE se izvajajo v eurih.

Člen 10

Sporazum o posojilu in operativne ureditve

1. Po sprejetju izvedbenega sklepa Sveta iz člena 8(2) Komisija z državo članico prosilko sklene sporazum o posojilu in operativne ureditve.

2. Sporazum o posojilu določa obdobje razpoložljivosti in podrobne pogoje podpore v okviru instrumenta SAFE v obliki posojil. Trajanje sporazuma o posojilu ne sme biti daljše od 45 let. Sporazum o posojilu poleg elementov iz člena 223(4) finančne uredbe vsebuje tudi znesek predhodnega financiranja in pravila o obračunavanju predhodnega financiranja.

3. V operativnih ureditvah se določi razmerje med izvajanjem načrta in ustrezno finančno pomočjo, vključno z okvirnim časovnim razporedom izplačila obrokov posojila, po potrebi z letno zgornjo mejo. Poleg tega se v teh operativnih ureditvah določijo vrste dokaznih dokumentov in pravil o nadzoru v zvezi z izpolnjevanjem posebnih pravil o upravičenosti, ki jih uporabljajo države članice v skladu s členom 16, ter podrobnih elementov iz člena 14.

Člen 11

Predhodno financiranje

1. Države članice lahko v okviru svojega načrta zaprosijo za plačilo predhodnega financiranja v višini do 15 % podpore v obliki posojila.

2. Izplačilo predhodnega financiranja je pogojeno z začetkom veljavnosti sporazuma o posojilu iz člena 10(2). Sporazum o posojilu lahko določa, da je plačilo predhodnega financiranja pogojeno s sklenitvijo operativnih ureditev iz člena 10(3).

3. Plačila se izvršijo glede na razpoložljivost finančnih sredstev. Predhodno financiranje se lahko izplača v eni ali več tranšah.

Člen 12

Pravila o plačilih obrokov in začasni ustavitvi posojil

1. Obdobje razpoložljivosti posojila, ki ustreza obdobju, v katerem se lahko odobrijo plačila zadevni državi članici na podlagi tega člena, traja do 31. decembra 2030. Plačila se izvršijo v obrokih glede na razpoložljivost finančnih sredstev. Obrok se lahko izplača v eni ali več tranšah.

2. Zadevna država članica lahko Komisiji predloži ustrezno utemeljeno prošnjo za plačilo. Zadevna država članica lahko tako prošnjo za plačilo Komisiji predloži dvakrat na leto. Država članica prošnjo za plačilo utemelji z dokazili o napredku pri izpolnjevanju načrta.

3. Komisija brez nepotrebnega odlašanja in najpozneje v dveh mesecih od prejema prošnje oceni popolnost, pravilnost in skladnost prošnje za plačilo iz odstavka 2. Kadar Komisija poda pozitivno oceno glede izpolnjevanja pogojev iz te uredbe, brez nepotrebnega odlašanja sprejme sklep o odobritvi izplačila obroka posojila.

4. Kadar Komisija na podlagi ocene iz odstavka 3 ugotovi, da prošnja za plačilo iz odstavka 2 ni zadovoljiva, se plačilo celotnega posojila ali njegovega dela začasno ustavi. Zadevna država članica lahko predloži svoje pripombe v enem mesecu po obvestilu o oceni Komisije.

5. Komisija brez nepotrebnega odlašanja oceni pripombe iz odstavka 4 tega člena. Začasno ustavitev odpravi, kadar zadevna država članica dokaže, da je sprejela potrebne ukrepe za zagotovitev zadovoljivega izpolnjevanja pogojev iz te uredbe.

Člen 13

Bonitetna pravila, ki se uporabljajo za portfelj posojil

Delež posojil, odobrenih trem državam članicam, ki predstavljajo največji delež odobrenih posojil, ne sme preseči 60 % najvišjega zneska iz člena 6.

Člen 14

Kontrola in revizije

Sporazum o posojilu vsebuje potrebne določbe o kontroli in revizijah, kot določa člen 223(4) finančne uredbe.

Člen 15

Poročanje

1. Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu predloži letno poročilo o uporabi finančne pomoči.

2. Po potrebi se poročilu priloži predlog o podaljšanju obdobja razpoložljivosti instrumenta SAFE.

Člen 16

Pravila o upravičenosti za skupna javna naročila v podporo naložbam v obrambno industrijo in s strani obrambne industrije

1. Skupna javna naročila so upravičena do podpore v okviru instrumenta SAFE le, če izpolnjujejo pogoje za upravičenost iz tega člena.

2. Postopki skupnega javnega naročanja in pogodbe za obrambne proizvode vključujejo zahteve glede sodelovanja za izvajalce in podizvajalce, vključene v skupna javna naročila, iz odstavkov 3 do 13 in odstavka 15 tega člena, brez poseganja v pogoje, dogovorjene v sporazumih iz člena 17.

3. Izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, imajo sedež in svoje izvršne upravne strukture v Uniji, državi Efte v EGP ali Ukrajini. Niso pod nadzorom tretje države, ki ni država Efta v EGP ali Ukrajina ali subjekta iz druge tretje države, ki nima sedeža v Uniji, državi Efte v EGP ali v Ukrajini.

4. Da bi se upoštevalo industrijsko sodelovanje s partnerji izven EU, je, z odstopanjem od odstavka 3, do podpore v okviru instrumenta SAFE upravičeno skupno javno naročilo, v katero je vključen podizvajalec, ki mu je dodeljeno med 15 % in 35 % vrednosti pogodbe ter nima sedeža ali izvršnih upravnih struktur v Uniji, državi Efte v EGP ali Ukrajini, če je izpolnjen vsaj eden od naslednjih pogojev:

(a) med izvajalcem in tem podizvajalcem je bilo vzpostavljeno neposredno pogodbeno razmerje v zvezi z obrambnim proizvodom pred datumom začetka veljavnosti te uredbe

(b) izvajalec se zaveže, da bo v dveh letih preučil izvedljivost zamenjave vira, ki ga zagotavlja ta podizvajalec, z alternativnim virom, za katerega ne veljajo omejitve, ki ima poreklo v Uniji, državah Efte v EGP ali Ukrajini ter izpolnjuje tehnične in časovne zahteve.

5. Z odstopanjem od odstavka 3 lahko pravni subjekt s sedežem v Uniji, ki je pod nadzorom druge tretje države ali subjekta iz druge tretje države, sodeluje pri skupnih javnih naročilih, če je bil predmet pregleda v smislu Uredbe (EU) 2019/452 in po potrebi ustreznih blažilnih ukrepov ali če zagotavlja jamstva, ki jih je preverila država članica, v kateri ima sedež izvajalec ali podizvajalec, vključen v skupna javna naročila. Ta jamstva dajejo zagotovila, da vključitev izvajalca ali podizvajalca v skupna javna naročila ni v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic, določenimi v okviru skupne zunanje in varnostne politike na podlagi naslova V Pogodbe o Evropski uniji.

6. Jamstva iz odstavka 5 lahko temeljijo na standardizirani predlogi, ki jo zagotovi Komisija, in so del razpisnih zahtev, da se zagotovi usklajena uporaba po vsej Uniji. Jamstva zlasti utemeljujejo, da je za namene skupnih javnih naročil vzpostavljeno vse potrebno za zagotovitev, da:

(a) se nadzor nad izvajalcem ali podizvajalcem, vključenim v skupna javna naročila, ne izvaja tako, da bi zmanjševal ali omejeval njegovo zmožnost za izvedbo naročila in dosego rezultatov, ter

(b) je tretji državi ali subjektu iz tretje države onemogočen dostop do tajnih podatkov v zvezi s skupnimi javnimi naročili in da bodo zaposleni ali druge osebe, vključene v skupna javna naročila, imeli nacionalno dovoljenje za dostop do tajnih podatkov, ki ga izda država članica, v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi.

7. Javni naročnik, ki izvaja skupna javna naročila, Komisiji predloži uradno obvestilo o ukrepih za zmanjšanje tveganj, ki se uporabljajo v smislu Uredbe (EU) 2019/452, ali jamstvih iz odstavka 5. Dodatne informacije o uporabljenih ukrepih za zmanjšanje tveganj ali jamstvih se na zahtevo dajo na voljo Komisiji.

8. Infrastruktura, objekti, sredstva in viri izvajalcev in podizvajalcev, vključenih v skupna javna naročila, ki se uporabljajo za namene skupnih javnih naročil, se nahajajo na ozemlju države članice, države Efte v EGP ali Ukrajine. Kadar izvajalci ali podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, nimajo takoj na voljo nadomestnih možnosti ali ustrezne infrastrukture, objektov, sredstev in virov na ozemlju države članice, države Efte v EGP ali Ukrajine, lahko izvajalci in podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila, uporabljajo svojo infrastrukturo, objekte, sredstva in vire, ki so zunaj navedenih ozemelj, pod pogojem, da takšna uporaba ni v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic.

9. Za izvajalce in podizvajalce, vključene v skupna javna naročila, se lahko šteje, da izpolnjujejo pogoje za upravičenost iz odstavkov 3 do 7, če izpolnjujejo enakovredne pogoje iz Uredb (EU) 2018/1092 ([9]), (EU) 2021/697 ([10]), (EU) 2023/1525 ali (EU) 2023/2418 Evropskega parlamenta in Sveta in če nobena naknadna sprememba ne postavlja pod vprašaj izpolnjevanja navedenih pogojev.

([9]) Uredba (EU) 2018/1092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o vzpostavitvi evropskega programa za razvoj obrambne industrije v podporo konkurenčnosti in inovacijski zmogljivosti obrambne industrije Unije (UL L 200, 7.8.2018, str. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1092/oj).

([10]) Uredba (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1092 (UL L 170, 12.5.2021, str. 149, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj).

10. Stroški komponent s poreklom zunaj Unije, držav Efte v EGP ali Ukrajine ne smejo biti višji od 35 % predvidenih stroškov komponent končnega proizvoda. Za namen naročil, podprtih v okviru instrumenta SAFE, ne sme nobena komponenta izvirati iz tretje države, ki je v nasprotju z varnostnimi in obrambnimi interesi Unije in njenih držav članic.

11. Za obrambne proizvode, povezane z drugo kategorijo iz člena 1, drugi odstavek, točka (b) imajo izvajalci možnost, da brez omejitev, ki jih naložijo tretje države ali subjekti iz tretjih držav, odločajo o opredelitvi, prilagoditvi in razvoju zasnove naročenega obrambnega proizvoda, vključno s pravno pristojnostjo za nadomestitev ali odstranitev komponent, ki so predmet omejitev, ki jih uvedejo tretje države ali subjekti iz tretjih držav.

12. V tem členu „podizvajalci, vključeni v skupna javna naročila“ pomeni vsak pravni subjekt, ki zagotavljajo kritične vire z edinstvenimi lastnostmi, bistvenimi za delovanje proizvoda, in ki se mu dodeli vsaj 15 % vrednosti naročila ter ki potrebuje dostop do tajnih podatkov za izvajanje naročila.

13. Države članice zagotovijo, da postopki javnega naročanja in pogodbe za druge proizvode za obrambne namene, ki izhajajo iz skupnih javnih naročil, ki prejemajo podporo v okviru instrumenta SAFE, vključujejo ustrezne pogoje za upravičenost za zaščito varnostnih in obrambnih interesov Unije in njenih držav članic.

14. Države članice v načrtu iz člena 7 podrobno navedejo pogoje za upravičenost v skladu z odstavki 3 do 11 in 13 do 15 tega člena, brez poseganja v katerekoli pogoje, dogovorjene v sporazumih iz člena 17. Finančna pomoč je pogojena s predložitvijo prošnje za plačilo z informacijami, navedenimi v operativnih ureditvah iz člena 10.

15. Države članice lahko finančno pomoč, zagotovljeno v okviru instrumenta SAFE, uporabijo za financiranje svojega sodelovanja v postopkih javnega naročanja, ki se izvajajo v skladu s členom 168(2) ali (3) finančne uredbe. V tem primeru lahko z odstopanjem od člena 168(2) in (3) finančne uredbe tudi tretje države, ki sodelujejo v skupnih javnih naročilih, sodelujejo v katerem koli mehanizmu javnega naročanja iz člena 168(2) in (3) finančne uredbe in imajo od njega koristi.

Člen 17

Pogoji za sodelovanje drugih subjektov in proizvodov iz tretjih držav

1. Unija lahko sklene dvostranske ali večstranske sporazume z državami pristopnicami, potencialnimi državami kandidatkami in državami kandidatkami, ki niso Ukrajina, ter z drugimi tretjimi državami, s katerimi je Unija sklenila partnerstvo na področju varnosti in obrambe (nezavezujoči instrument), da bi se pogoji za upravičenost iz člena 16 odprli za navedene države in njihova ozemlja v skladu z odstavkoma 2 in 3 tega člena.

2. Dvostranski ali večstranski sporazum iz odstavka 1 določa, kako se uporabljajo pogoji za upravičenost iz člena 16. Zlasti in po potrebi določa:

(a) pogoje in načine sodelovanja izvajalcev in podizvajalcev s sedežem v tretji državi pri skupnih javnih naročilih v okviru instrumenta SAFE, vključno s pogoji glede lokacije izvršnih upravnih struktur in glede nadzora s strani tretjih držav ali subjektov iz tretjih držav;

(b) pravila v zvezi z lokacijo infrastrukture, objektov, sredstev in virov izvajalcev ali podizvajalcev, vključenih v skupna javna naročila, ki se uporabljajo za proizvodnjo obrambnih proizvodov ali drugih proizvodov za obrambne namene, dobavljenih na podlagi pogodb, ki izhajajo iz skupnih javnih naročil v okviru instrumenta SAFE;

(c) pravila v zvezi s stroški komponent s poreklom iz tretje države, vključno z minimalnim deležem komponent s poreklom iz Unije, države Efte v EGP ali Ukrajine in z maksimalnim deležem komponent s poreklom iz Unije, države Efte v EGP, Ukrajine ali tretje države, ki je pogodbenica sporazuma;

(d) pravila v zvezi z omejitvami, ki jih uvedejo tretje države, ki niso pogodbenice sporazuma, ali subjekti s sedežem na njihovem ozemlju, v zvezi z opredelitvijo, prilagoditvijo in razvojem zasnove obrambnega proizvoda, nabavljenega s podporo instrumenta SAFE.

3. Dvostranski ali večstranski sporazum:

(a) zagotavlja pravično ravnovesje med prispevki in koristmi tretje države;

(b) določa pogoje za kakršen koli finančni prispevek, ki ga mora tretja država zagotoviti Uniji;

(c) določa vse druge ustrezne ukrepe, ki urejajo zanesljivost oskrbe z naročenim proizvodom;

(d) prispeva k boljši standardizaciji obrambnih sistemov in večji interoperabilnosti med zmogljivostmi držav članic in teh drugih tretjih držav.

4. Prispevki iz odstavka 3, točka (b), so zunanji namenski prejemki v skladu s členom 21(5) finančne uredbe in se uporabijo za programe, ki podpirajo obrambno industrijo Unije, ukrajinsko obrambno industrijo in Ukrajino v skladu s pravili navedenih programov.

Člen 18

Sprememba okvirnih sporazumov ali pogodb

1. Kadar je javno naročilo podprto v okviru instrumenta SAFE, se pravila iz odstavkov 2 do 4 uporabljajo za obstoječi okvirni sporazum ali pogodbo, katerega oziroma katere predmet je nakup obrambnih proizvodov, ki ga v celoti ali delno financira vsaj ena od sodelujočih držav članic s posojilom, dodeljenim v okviru instrumenta SAFE, in ne določa možnosti njegove oziroma njene bistvene spremembe. Pri uporabi odstavkov 2 in 3 javni naročnik, ki je sklenil okvirni sporazum ali pogodbo, pridobi predhodno soglasje podjetja, s katerim je sklenil okvirni sporazum ali pogodbo.

2. Javni naročnik države članice lahko spremeni obstoječi okvirni sporazum ali pogodbo za obrambne proizvode, kadar je bil ta okvirni sporazum ali pogodba sklenjena s podjetjem, ki izpolnjuje merila, enakovredna tistim iz člena 16(3) do (13) te uredbe, da se dodajo novi javni naročniki iz držav, ki sodelujejo pri javnih naročilih kot podpisniki navedenega okvirnega sporazuma ali pogodbe. Člen 29(2), prvi pododstavek, Direktive 2009/81/ES se ne uporablja za javne naročnike, ki prvotno niso podpisniki okvirnega sporazuma ali pogodbe.

3. Z odstopanjem od člena 29(2), tretji pododstavek, Direktive 2009/81/ES lahko javni naročnik države članice bistveno spremeni količine, določene v okvirnem sporazumu ali pogodbi, katerih ocenjena vrednost presega vrednostne prage iz člena 8 Direktive 2009/81/ES, kadar je bil okvirni sporazum ali je bila pogodba sklenjen oziroma sklenjena s podjetjem, ki izpolnjuje merila, enakovredna tistim iz člena 16(3) do (13) te uredbe, in če je sprememba nujno potrebna za uporabo odstavka 2 tega člena.

4. Za namene izračuna vrednosti iz odstavka 3 tega člena je posodobljena vrednost referenčna točka, če pogodba vključuje določbo o indeksaciji.

5. Javni naročnik, ki je spremenil okvirni sporazum ali pogodbo v primerih iz odstavka 2 ali 3 tega člena, o tem objavi obvestilo v Uradnem listu Evropske unije v skladu s členom 32 Direktive 2009/81/ES.

6. V primerih iz odstavkov 2 in 3 se med javnimi naročniki, ki so podpisniki okvirnega sporazuma ali pogodbe, uporablja načelo enakih pravic in obveznosti, zlasti glede stroškov dodatnih naročenih količin.

Člen 19

Primeri, ki upravičujejo uporabo postopka s pogajanji brez predhodne objave obvestila o javnem naročilu v okviru javnega naročila, podprtega z instrumentom SAFE

Za javna naročila, ki vključujejo vsaj eno državo članico, ki prejema finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, se šteje, da izpolnjujejo pogoj nujnosti zaradi krize za namene člena 28(1), točka (c), Direktive 2009/81/ES.

Člen 20

Oprostitev plačila DDV za uvoz in dobavo obrambnih proizvodov

1. Za namen te uredbe so dobave, pridobitve znotraj Skupnosti in uvoz obrambnih proizvodov ali drugih proizvodov za obrambne namene, ki se opravijo na podlagi pogodb, ki izhajajo iz javnih naročil ob podpori v okviru instrumenta SAFE, oproščeni davka na dodano vrednost (DDV), ki se uporablja na podlagi Direktive 2006/112/ES. Pri oprostitvi velja pravica do odbitka DDV, plačanega v predhodni fazi.

2. Potrdilo o oprostitvi plačila DDV iz priloge se uporablja za potrditev, da je transakcija upravičena do oprostitve DDV na podlagi te uredbe. To potrdilo ožigosajo pristojni organi države članice subjekta, ki pridobiva obrambne proizvode ali druge proizvode za obrambne namene na podlagi pogodb, ki izhajajo iz javnih naročil, podprtih v okviru instrumenta SAFE, dobavitelj teh proizvodov pa ga hrani kot del svojih evidenc.

Člen 21

Uporaba predpisov o tajnih podatkih in občutljivih podatkih

1. Komisija uporablja varen sistem izmenjave za lažjo izmenjavo tajnih podatkov in občutljivih podatkov med Komisijo ter državami članicami ter po potrebi z izvajalci ali drugimi končnimi prejemniki.

2. Komisija ima dostop do informacij, vključno s tajnimi podatki, ki so nujno potrebne za preverjanje pogojev za izplačilo plačil in izvajanje preverjanj, pregledov, revizij, preiskav, poročil ter dostop do kontrol in revizij iz člena 14.

Člen 22

Informiranje, komuniciranje in obveščanje javnosti

1. Komisija in države članice lahko sodelujejo pri dejavnostih komuniciranja, da zagotovijo prepoznavnost Unije v zvezi s finančno pomočjo, predvideno v ustreznih evropskih načrtih za naložbe v obrambno industrijo, tudi prek skupnih dejavnostih komuniciranja z zadevnimi nacionalnimi organi, pri čemer ustrezno upoštevajo varnostne zahteve. Komisija lahko po potrebi zagotovi, da se podpora v okviru instrumenta SAFE sporoči in potrdi z izjavo o financiranju.

2. Države članice, ki prejemajo finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, zagotovijo prepoznavnost finančne pomoči Unije, pri čemer ustrezno upoštevajo varnostne zahteve, po potrebi tudi tako, da prikažejo emblem Unije in ustrezno izjavo o financiranju, ki se glasi „s podporo Evropske unije – SAFE“, zlasti pri promoviranju skupnih javnih naročil in njihovih rezultatov, z zagotavljanjem skladnih, učinkovitih in sorazmernih ciljno usmerjenih informacij različnim ciljnim skupinam, vključno z mediji in javnostjo.

3. Komisija izvaja ukrepe informiranja in komuniciranja v zvezi z instrumentom SAFE, ukrepi, izvedenimi na podlagi instrumenta SAFE, in doseženimi rezultati. Komisija o svojih ukrepih po potrebi obvesti predstavništva Evropskega parlamenta in jih vključi v navedene ukrepe.

Člen 23

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 27. maja 2025

Za Svet

predsednik

A. SZŁAPKA

PRILOGA

POTRDILO O OPROSTITVI PLAČILA DDV V OKVIRU INSTRUMENTA SAFE

Zaporedna št. (neobvezno):
1. **UPRAVIČENI SUBJEKT** Naziv/ime Ulica in številka Poštna številka, kraj Država članica subjekta
2. **ORGAN, PRISTOJEN ZA IZDAJO ŽIGA (ime, naslov in telefonska številka)**
3. **IZJAVA UPRAVIČENEGA SUBJEKTA** Upravičeni subjekt[1] izjavlja, da se proizvodi iz polja 4 financirajo v okviru instrumenta SAFE.
Upravičeni subjekt se zavezuje, da bo državi članici, v kateri je kraj dobave pridobljenih obrambnih proizvodov ali drugih proizvodov za obrambne namene, plačal DDV, ki bi ga bilo treba plačati, če ti proizvodi ne bi izpolnjevali pogojev za oprostitev. Kraj, datum Ime in funkcija podpisnika Podpis

4. **OPIS PROIZVODOV, ZA KATERE SE ZAHTEVA OPROSTITEV PLAČILA DDV**

A. Informacije o dobavitelju

(1) Ime in naslov

(2) Država članica

(3) Identifikacijska številka za DDV ali davčna sklicna številka

B. Informacije o proizvodih

Št.	Podroben opis proizvodov[3] (ali sklic na priloženo naročilnico)	Količina ali število	Vrednost brez DDV		Valuta
			Vrednost na enoto	Vrednost skupaj	
		Znesek skupaj			

5. **POTRDILO PRISTOJNIH ORGANOV DRŽAVE ČLANICE PRIDOBITVE**

Pošiljka/dobava proizvodov, opisanih v polju 4, izpolnjuje pogoje za oprostitev plačila DDV.

Ime in funkcija podpisnika

Kraj, datum Žig Podpis